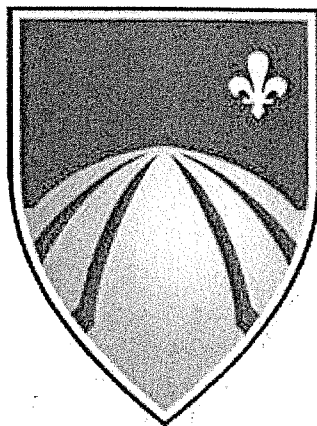

- NACRT-

GENDER AKCIONI PLAN OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO
ZA PERIOD OD 2021. DO 2027. GODINE

Sarajevo, 2021. godine

Sadržaj

I. UVOD	3
II. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	5
PRAVNI OKVIR ZA IZRADU GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO	7
III. RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U OPĆINI STARI GRAD SARAJEVO	9
OSNOVNI PODACI	9
INSTITUCIONALNI MEHANIZAM ZA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO	10
RODNO-ODGOVORNA ANALIZA BUDŽETA OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO	11
STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U OPĆINI STARI GRAD SARAJEVO	12
<i>Stanovništvo</i>	12
<i>Obrazovanje</i>	13
<i>Tržište rada</i>	16
<i>Nasilje nad ženama i nasilje u porodici</i>	21
<i>Javni život</i>	22

IV. UVOD

Gender akcioni plan (GAP) Općine Stari Grad Sarajevo je strateško-planski dokument Općine koji svojom implementacijom treba da potiče budući rast i razvoj zajednice, te unaprijedi ravnopravnost spolova u zajednici. Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u razvojne politike, strategije, projekte i programe je od posebnog značaja na lokalnom nivou, jer je lokalni nivo vlasti najneposredniji i najbliži građanima/kama.

Ravnopravnost spolova predstavlja jednaka prava i slobode, vidljivost i zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života. Postizanje ravnopravnosti spolova je ključno za zaštitu fundamentalnih ljudskih prava, razvijanje demokratskog društva, poštivanje vladavine prava, te ekonomski rast i konkurentnost. Iako je vidljiv napredak Bosne i Hercegovine u oblasti ravnopravnosti spolova razlike su prisutne u mnogim područjima.

Gender akcioni plan Općine Stari Grad Sarajevo se odnosi na period od 2021. do 2027. godine i usklađen je sa odgovarajućim strateškim dokumentima i politikama koje se odnose na tematiku rodne ravnopravnosti i lokalnog razvoja i to sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine, Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine (2018.-2022.), kao i sa drugim strategijama na državnom, entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou.

Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini obaveza svakog nivoa vlasti se sastoji od sljedećih segmenata:

- a) analiza stanja spolova u određenoj oblasti;
- b) implementacija donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
- c) mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.

Gender akcioni planovi na nivou jedinica lokalne samouprave su stoga najefikasniji način provođenja ove obaveze.

U skladu sa Statutom Općine Stari Grad Sarajevo utvrđeno je: „Općina je dužna da, u ostvarivanju svojih zadataka, poštuje osnovna ljudska prava i temeljne slobode i da svim građanima osigura jednaka prava uz poštivanje njihovog nacionalnog, vjerskog i kulturnog identiteta“. Na osnovu toga, Općinsko vijeće Stari Grad Sarajevo iniciralo je izradu Gender akcionog plana kao strateškog dokumenta za dosljedno provođenje statutarnih obaveza jer se njime osigurava koordinirano i usmjereno djelovanje kako općinskih službi tako i Općinskog vijeća.

Pored toga, Grad Sarajevo je jedan od potpisnika Evropske povelje o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou koja predviđa da će njene potpisnice, u skladu sa svojim nadležnostima “priznati, poštovati i primjenjivati relevantna prava i principe ravnopravnosti između žena i muškaraca i boriti se protiv nepovoljnog položaja i diskriminacije na osnovu spola” (Član 8.) Povelja priznaje jednako pravo žena i muškaraca da učestvuju u političkom i građanskom životu (Član 2. i 3.), kao i pravo žena da se njihova pitanja rješavaju ravnopravno, nepristrasno, pravedno i u prihvatljivom roku (Član 3.), te obavezuje potpisnice da provode niz koraka kojima

će omogućiti ostvarivanje ovih prava u praksi.

Stoga je metodologija izrade Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo bazirana na pristupu Evropske povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnom nivou kao i Priručniku za ostvarivanje ravnopravnosti spolova na lokalnom nivou koji je izdao Gender centar Vlade FBiH.

Sam Gender akcioni plan je usklađen sa pristupom Strategije lokalnog razvoja Općine Stari Grad Sarajevo do 2018. godine. Vizija koje je definirana u Strategiji je:

„Općina Stari Grad Sarajevo postoji na prirodnom obdarenim ljepotama življenja, predstavlja odraz kulturno – historijskih različitosti, integriše biznise i tradicionalne zanate kroz otvorenost i kontinuiranu edukaciju ljudi modernim trendovima poslovanja i kvaliteti života. Različite kulture privlače pažnju turista i opstaju u harmoniji gostoprimstva, radnih navika i ljubaznosti građana“.

Integrirana strategija definira poseban strateški pravac: „Poboljšanje i unaprjeđenje uslova življenja i standard građana koji u okviru svojih ciljeva, projekata i mjera definira brojne aktivnosti koje imaju indirektnog uticaja na ravnopravnost spolova odnosno položaj žena i muškaraca, dječaka i djevojčica Općine Stari Grad Sarajevo“. Ipak niti jedna od ovih aktivnosti nije direktno usmjerena specifično na pitanja ravnopravnosti spolova.

II. Pravni i institucionalni okvir za ravnopravnost spolova

Ustav BiH garantira visok stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda jer sadrži 15 najvažnijih instrumenata za zaštitu ljudskih prava, među kojima je i CEDAW čime se BiH obavezuje da primijeni najviše međunarodno priznate standarde ljudskih prava.

Ujedinjene nacije (UN) kao i države članice UN u skladu s Poveljom UN, imaju obavezu da promoviraju prava čovjeka, dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti bez ikakve diskriminacije, što uključuje i zabranu diskriminacije na osnovu spola. Države članice su obavezne poštovati i promovirati ljudska prava i slobode kao osnove ekonomskog razvoja, mira i međunarodne sigurnosti. Nastavljajući pravnu tradiciju bivše Jugoslavije, ove obaveze je preuzela Bosna i Hercegovina kao članica UN od 22. maja, 1992. godine. Na nivou Ujedinjenih nacija najvažniji dokument iz oblasti ravnopravnosti spolova je Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena – CEDAW.

Ravnopravnost spolova je osnovno pravo, zajednička vrijednost cijele Evropske unije i predstavlja neophodan uslov za postizanje ciljeva Evropske unije koji se tiču razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije. Princip ravnopravnosti spolova i jednakog tretmana i jednakih mogućnosti za žene i muškarce je jedan od osnovnih pravnih principa Evropske unije, sadržan u osnivačkom ugovoru, kao i u mnogim direktivama, koje su transpozicijom inkorporisane u unutrašnje zakonodavstvo država članica.

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH¹ (ZoRS BiH) donesen je 2003. u BiH, a izmijenjen i dopunjen 2009. godine čime su pravni standardi ravnopravnosti spolova utvrđeni Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena postali sastavni dio pravnog sistema BiH. Zakon je najvažniji instrument za razvijanje svijesti o pitanjima ravnopravnosti spolova i uvođenje principa ravnopravnosti spolova u javne politike i propise. Ovaj zakon uređuje, promovira i štiti ravnopravnost spolova i zabranjuje diskriminaciju, te garantuje jednake mogućnosti svim građanima/kama, kako u javnoj tako i u privatnoj sferi života. Ciljevi Zakona u pogledu zabrane diskriminacije i osiguranja ravnopravnosti spolova su prikazani shematski ispod.

---

¹Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH” br. 32/10)

Pored toga, Zakon obavezuje sva državna tijela, na svim nivoima organizacije vlasti i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, da osiguraju i promoviraju ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju.

Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH je utvrđeno postojanje i obaveza uspostavljanja institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova. Ovo je izuzetno bitna pravna garancija, jer osigurava pravnu sigurnost institucija za ravnopravnost spolova. U skladu sa ZoRS BiH, ključni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova su Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i na entitetskom nivou Gender centar Federacije BiH i Gender centar - Centar za jednakost i ravnopravnost polova Vlade Republike Srpske.

Agencija i entitetski gender centri su ključne institucije za kreiranje sveobuhvatnog, sistemskog i koordiniranog pristupa provođenju ZoRS-a. Agencija i gender centri također zaprimaju i obrađuju molbe, žalbe i predstavke osoba i grupa osoba u kojima se ukazuje na povrede nekog prava iz ZoRS BiH u skladu sa Jedinim pravilima za primanje i obrađivanje molbi, žalbi i predstavki osoba i grupa osoba („Službeni glasnik BiH“ broj 72/11). Agencija i gender centri pružaju stručnu podršku drugim institucijama u procesu provođenja obaveza iz ZoRS-a.

Mreža institucionalnih mehanizama za gender pitanja u BiH obuhvata i zakonodavnu i izvršnu vlast na svim nivoima vlasti. Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH, komisije za ravnopravnost spolova Doma naroda i Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH, te Odbor jednakih mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske su aktivne i održavaju redovne sjednice, uključujući i tematske sjednice.

Osnovane su komisije za ravnopravnost spolova kantonalnih skupština u Federaciji BiH, a na lokalnom nivou djeluju komisije u okviru općinskih vijeća/skupština opština u skoro svim općinama u BiH. Oko 30% lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini je razvilo i/ili usvojilo i implementiralo lokalne akcione planove za ravnopravnost spolova.

Kako bi se osigurala dosljedna implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH 2006. usvojen je prvi Gender akcioni plan u BiH (GAP BiH) („Službeni glasnik BiH, broj 41/09) za period 2006. - 2011. godine kao prvi strateški dokument za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u sve oblasti javnog i privatnog života (eng. *gender mainstreaming*). Drugi GAP BiH usvojen je 2013. („Službeni glasnik BiH“, broj 98/13) za period 2013. -2017. godine. Ovaj strateški dokument sadrži strateške ciljeve, koji definišu prioritetne oblasti djelovanja, te programe i mjere za ostvarivanje tih ciljeva. Jedna od prioritetnih oblasti je rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima.

Cilj GAP BiH je da usmjeri resorna ministarstva i druge institucije u radu na uključivanju principa ravnopravnosti spolova u skladu sa članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, koji propisuje obaveze nadležnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH. Na osnovu GAP BiH,

institucije BiH donose godišnje operativne planove koji omogućavaju sistemsko i koordinirano djelovanje u procesu *gender mainstreaming-a* u institucijama.

Pored GAP BiH, donesene su i provode se i druge, sektorske, javne politike i strategije na nivou države i entiteta, koje doprinose uvođenju principa ravnopravnosti spolova u specifične prioritetne oblasti (nasilje na osnovu spola, rod i sigurnost, unapređenje položaja žena na selu, rodno odgovorno budžetiranje). Na nivou države usvojen je drugi po redu Akcioni plan za implementaciju Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u BiH za period 2014. – 2017. („Službeni glasnik BiH“, 89/14), kao i Okvirna Strategija za provedbu Konvencije Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici za period 2015.-2018. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 75/15).

Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo

Uzimajući u obzir strukturu i ustavom određenu podjelu nadležnosti između različitih nivoa vlasti u BiH donošenjem Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, Bosna i Hercegovina se odlučila da osigura mrežu institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na svim nivoima vlasti te je utvrđena obaveza svih nivoa vlasti da aktivno djeluju za ravnopravnost spolova i otklanjanje diskriminacije na osnovu spola. Ova obaveza je utvrđena u članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH koji glasi:

Član 24.

- (1) Organi vlasti na državnom i entitetskom nivou, kantonalni organi i organi jedinica lokalne samouprave, pravne osobe sa javnim ovlaštenjima, pravne osobe u većinskom vlasništvu države, u okviru svojih nadležnosti, dužni su poduzeti sve odgovarajuće i potrebne mjere radi provođenja odredbi propisanih ovim Zakonom i Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
  - a) donošenje programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima i na svim nivoima vlasti;
  - b) donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona i drugih propisa radi usklađivanja sa odredbama ovog Zakona i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
  - c) provođenje aktivnosti i mjera Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine kroz redovne programe rada uz osiguranje budžetskih sredstava;
  - d) osiguranje prikupljanja, vođenja, analize i prikazivanja statističkih podataka razvrstanih po spolu;
- (2) Sastavni dio programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima uključuje, ali se ne ograničava na:
  - a) analizu stanja spolova u određenoj oblasti;
  - b) implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
  - c) mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.
- (3) Nadležni zakonodavni, izvršni i organi uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini obavezni su osnovati odgovarajuće institucionalne mehanizme za ravnopravnost spolova koji će provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinirati realizaciju programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osigurati provođenje međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.
- (4) Nadležni državni, entitetski i kantonalni organi vlasti, kao i organi jedinica lokalne samouprave dužni su sve propise i druge akte iz svoje nadležnosti prije upućivanja u zakonsku proceduru

dostaviti na mišljenje institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova radi usaglašavanja sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Upravo je ovaj član Zakona o ravnopravnosti spolova osnovni pravni osnov za donošenje Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo budući da se donošenjem ovog akcionog plana osigurava dosljedna primjena ovog Zakona, ali i drugih obaveza Općine u pogledu ravnopravnosti spolova. To je također slučaj i sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine koji prepoznaje značaj djelovanja i ulogu lokalnih vlasti kada je u pitanju postizanje ravnopravnosti spolova. Kao nosioci odgovornosti, a u skladu s nadležnostima lokalnih vlasti, tijela jedinica lokalne samouprave su prepoznata u strateškom cilju 1 zajedno sa tijelima odnosno institucijama Kantona, Federacije BiH kao i institucija BiH.

Ovaj strateški cilj je izuzetno važan za kreiranje svih aktivnosti lokalnih zajednica jer prepoznaje ključne prioritete u oblasti ravnopravnosti spolova kao i ciljeve koji bi se trebali postići do kraja provođenja Gender akcionog plana BiH. Na taj način dat je prioritetni okvir djelovanja i lokalnih zajednica i ovih šest prioriteta bi trebao biti osnov svih programa mjera koje se donose na lokalnom nivou.

III. Ravnopravnost spolova u Općini Stari Grad Sarajevo

Za potrebe analize stanja ravnopravnosti spolova u Općini Stari Grad Sarajevo prikupljene su i analizirane dostupne informacije i podaci što predstavlja i prvi korak u smislu člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Analiza stanja ravnopravnosti spolova je sagledana iz ugla ravnopravnosti spolova što omogućava utvrđivanje oblasti u kojima eventualno postoje diskriminacije ili nejednakosti u pristupu pravima, koristima i resursima između žena i muškaraca, djevojčica i dječaka po pojedinim oblastima. Pored toga ovaj pristup omogućuje da se istraže uzroci takvog stanja kao i da ukaže na to kako se oni mogu promijeniti jer daje osnovu na kojoj će se temeljiti akcioni plan.

Za potrebe ove analize prikupljeni su sljedeći podaci:

1. statistički podaci od strane Zavoda za statistiku,
2. administrativni podaci od strane općinskih organa i službi,
3. urađena je analiza ključnih propisa i dokumenata Općine;
4. korištena su druga istraživanja i studije, te stručna mišljenja.

Ovaj pristup je omogućio da:

1. ukaže na prioritete i ključne ciljeve koje je potrebno ostvariti i
2. omogući utvrđivanje trenutnog stanja (ne)ravnopravnosti spolova kao i da utvrdi način na koji će se promjene mjeriti.

Osnovni podaci

Općina Stari Grad Sarajevo je najveća od devet općina Kantona Sarajevo sa površinom od 57,07 km². Obuhvata istočnu polovicu historijskog dijela Sarajeva. Graniči sa općinom Ilijaš na sjeveru, Istočnim Starim Gradom na istoku, Istočnim Novim Sarajevom na jugu te sa općinama Centar i Novo Sarajevo na zapadu. Na osnovu rezultata Popisa iz 2013. godine, Općina Stari Grad ima 36.976 stanovnika, od toga 17.482 stanovnika muškog spola i 19.494 ženskog spola. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2020. godini u Općini Stari Grad Sarajevo je bilo ukupno 35.195 stanovnika i to 16.754 osoba muškog spola i 18.441 osoba ženskog spola. U Starom Gradu je 16 mjesnih zajednica koje građanima omogućavaju da aktivno učestvuju u svim zbivanjima na području općine.

Na temelju indikatora koje prikuplja Federalni zavod za programiranje razvoja za 2020. godinu, kao što su BDP po glavi stanovnika i ukupni indeks razvijenosti općina, vidimo da je Općina Stari Grad Sarajevo četvrta općina po razvijenosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, odmah iza Općine Centar Sarajevo, Novo Sarajevo i Ilidže (sve općine pripadaju Kantonu Sarajevo). Ukupan broj registriranih poslovnih subjekata na području općine je 4.272, a analiza registriranih pravnih lica po standardnoj klasifikaciji djelatnosti ukazuje na to da se većina ekonomske aktivnosti na području općine Stari Grad Sarajevo odvija u sektoru usluga i javnom sektoru. Najveći broj obrta je registriran u uslužnim djelatnostima i to trgovina na veliko i na malo, popravak motornih

vozila i motocikala, ostalih uslužnih djelatnosti, prerađivačka industrija i djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo).²

Institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općine Stari Grad Sarajevo

U skladu sa svojom nadležnosti, Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode predstavlja institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općinskog vijeća Stari Grad koji ima nadležnosti koje su predviđene članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH. Pored općih nadležnosti u pogledu promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda Komisija je izričito nadležna za praćenje i promoviranje ravnopravne zastupljenosti spolova na nivou lokalne zajednice kao i ostvarivanje saradnje sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjem ravnopravnosti spolova i saradnje sa gender centrima odnosno Gender centrom Vlade FBiH i Agencijom za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine.

Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode
Član 47. Poslovnika Općinskog vijeća Stari Grad Sarajevo – Prečišćeni tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 19/21):

- prati stanje u oblasti ravnopravnosti spolova, naročito položaja žena na području općine, o provedbi njihovih, zakonom priznatih prava o čemu izvještava Općinsko vijeće,
- promoviše jednaka prava i mogućnosti za muškarce i žene, te zaštitu temeljnih prava i sloboda,
- razmatra prijedloge građana, udruženja građana, institucija i organizacija za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova, ljudskih prava i sloboda i podnošenje izvještaja o tome Općinskom vijeću sa prijedlozima mjera i aktivnosti koje treba preduzeti,
- razmatra pitanja zaštite ljudskih prava i sloboda, a posebno kršenje istih od strane općinskih organa i drugih javnih ustanova, te ukazuje Općinskom vijeću na takve pojave i probleme, a sve u cilju zaštite ljudskih prava i sloboda,
- ostvaruje saradnju sa institucijama koje se bave problematikom ravnopravnosti spolova i ljudskih prava i sloboda.

Za ostvarivanje ovih nadležnosti kao optimalno rješenje nameće se donošenje Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo kao instrumenta za usmjereno i koordinirano djelovanje svih općinskih organa i službi za ravnopravnost spolova. U ovom procesu Komisija bi imala primarnu ulogu nadzora nad provođenjem akcionog plana što će biti obrazloženo u dijelu koji se odnosi na oblast monitoringa i evaluacije. Budući da je ovo nova uloga Komisije potrebno je uložiti vrijeme i resurse da se osiguraju neophodni kapaciteti da se preuzme ova uloga. Pored toga potrebno je osigurati i jačanje kapaciteta općinskih službi kako bi u potpunosti preuzele svoje uloge u pogledu kako provođenja aktivnosti Gender akcionog plana tako i provođenja redovnih analiza stanja ravnopravnosti spolova.

---

² Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama, 2021.

Rodno-odgovorna analiza budžeta Općine Stari Grad Sarajevo

Budžet Općine Stari Grad Sarajevo za 2021. godinu iznosi 24,527.060,00KM.

Razvojni budžet omogućava da se kroz uvođenje rodno odgovornog planiranja i programiranja osigura da se dostupnim sredstvima utiče na sve razvojne ciljeve tako i na (ne)ravnopravnost spolova.

U odnosu na trenutno stanje (ne)ravnopravnosti spolova usvojeni su programi koji se mogu označiti kao programi koji teže ravnopravnosti spolova. To su prije svega programi socijalne potpore i to:

- Grant porodiljama – za 2021. godinu iznosi 104.000,00KM (što je za 6.350,00KM više u odnosu na 2020. godinu)
- Grant za vantjelesnu oplodnju – za 2021. godinu iznosi 25.000,00KM (Nova stavka u budžetu za 2021. godinu)

Ovi programi ukazuju na činjenicu da je procesu izrade budžeta prethodila određena analiza potreba u ovom slučaju osoba ženskog spola. Međutim, rodno odgovorno budžetiranje ne podrazumijeva različite budžetske linije za žene ili muškarce već osiguravanje da žene i muškarci imaju jednake koristi od budžeta te da njihove različite potrebe budu zadovoljene.

Pored toga sasvim je jasno da i svi drugi razvojni programi imaju ili mogu imati uticaja na ravnopravnost spolova. Međutim, bez podataka o tome kako se kreiraju prioriteta u okviru navedenih programa nije moguće utvrditi da li oni zaista imaju taj uticaj. Ako se na primjer uzmu u obzir podaci u oblasti zaposlenosti/nezaposlenosti prema kojima je u strukturi nezaposlenih 16% više nezaposlenih osoba ženskog spola onda bi grantovi u okviru Programa aktivne politike zapošljavanja trebali da odgovore na te razlike. S ciljem pružanja podrške zapošljavanju i samozapošljavanju osoba ženskog spola, Općinsko vijeće Stari Grad usvojilo je Pravilnik o dodjeli sredstava za Start up biznis („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 15/17, 15/19 i 14/21).

I pored ovih nalaza jasno je da će biti potrebno jačati kapacitete nadležnih općinskih službi da u procesu planiranja svih programa i aktivnosti pa tako i budžeta analiziraju stanje u svojoj oblasti te da u odnosu na utvrđeno stanje utvrde mjere kojima će se osigurati da Općina kroz svoje programe utiče na (ne)ravnopravnost spolova.

Analiza koja je urađena za potrebe izrade ovog akcionog plana je pokazala da su većina korisnika podrške koju pruža Općina kroz grantove u oblasti socijalne pomoći osobe ženskog spola. Ovakvo stanje odgovara podacima koji govore da su žene više nezaposlene i očito su češće u stanju siromaštva.

Stanje ravnopravnosti spolova u Općini Stari Grad Sarajevo

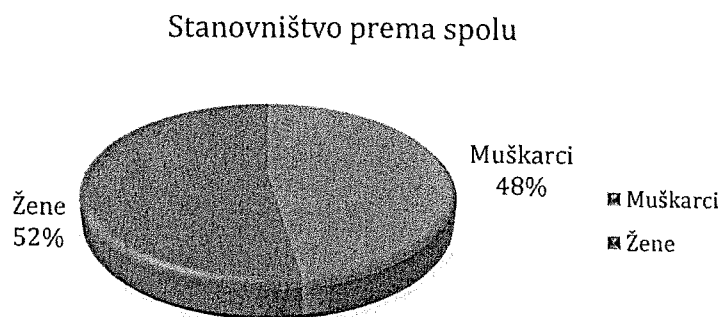
Za potrebu izrade ovog Gender akcionog plana prikupljeni su dostupni podaci koji su razvrstani po spolu. U tu svrhu prikupljeni su statistički podaci koji su dostavljeni od strane Federalnog zavoda za statistiku, Centralne izborne komisije BiH, kao i koje je obezbijedila Služba za lokalni razvoj i poslove mjesnih zajednica. Pored toga analizirani su javno dostupni podaci o stanju ravnopravnosti spolova u Općini Stari Grad Sarajevo. Svi podaci su analizirani iz ugla ravnopravnosti spolova te su interpretirani u odnosu na trendove (ne)ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Oblasti za utvrđivanje stanja ravnopravnosti spolova su bazirani na prioritetima koji su prepoznati u Gender akcionom planu Bosne i Hercegovini i to:

- Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima;
- Obrazovanje, nauka, kultura i sport;
- Socijalna zaštita;
- Sprečavanje i suzbijanje nasilja na osnovu spola, uključujući nasilje u porodici kao i trgovinu ljudima;
- Javni život i donošenje odluka.

Stanovništvo

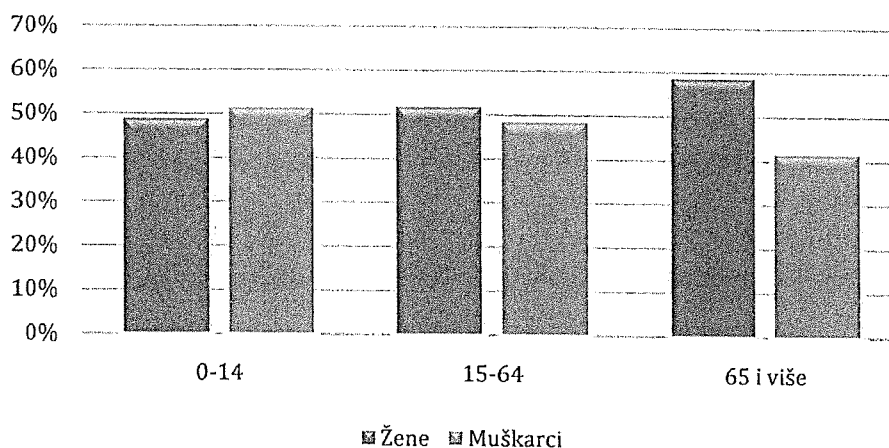
U Općini Stari Grad Sarajevo živi više osoba ženskog spola. Prema statističkim podacima 30. juna, 2020. godine bilo je 52% osoba ženskog spola i 48% osoba muškog spola. Razlika od 4,8% je veća od razlike koja postoji kada se sagledaju isti podaci na nivou BiH i koja iznosi 1.9%.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Demografska statistika 2020.

Podaci o stanovništvu po starosnim grupama i spolu nisu dostupni nakon 2017. godine. Ukoliko se posmatraju dostupni podaci iz 2017. godine, može zaključiti da je broj dječaka i djevojčica u starosnoj grupi od 0-14 skoro identičan dok je u svim drugim starosnim grupama više osoba ženskog spola, a najveća razlika je u starosnoj grupi od 65 i više godina starosti gdje je osoba ženskog spola bilo 17% više. Uzrok ovih razlika u korist osoba ženskog spola se mogu naći u činjenici da je životni vijek i očekivani životni vijek veći za osobe ženskog spola. Trenutni očekivani životni vijek za osobe ženskog spola je za pet godina duži od očekivanog životnog vijeka za osobe muškog spola.

Procjena ukupnog broja stanovnika po starosnoj strukturi, stanje 30.06.2017. godine

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Demografska statistika 2020.

Obrazovanje

Obrazovanje je jedan od najvažnijih elemenata u postizanju ravnopravnosti spolova, a posebno u vremenu kada postoji potreba za kontinuiranim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem nezavisno od dobi. U BiH i dalje postoje rodne razlike u obrazovanju u smislu odabira područja studiranja, kao i razlika u stopama završavanja srednjih škola, upisnosti na fakultete, te završavanje istih.

Predškolsko obrazovanje

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, na području općine Stari Grad Sarajevo je od 2016. do 2020. godine rođeno 1.858 djece (od čega 968 dječaka i 890 djevojčica).

U Općini Stari Grad Sarajevo je šest predškolskih ustanova (četiri javne i dvije privatne) koje pohađa 448 djece, od čega je 52% dječaka i 48% djevojčica. Dostupni podaci za BiH govore da je samo oko 17% djece obuhvaćeno predškolskim odgojem i samo 50% djece pohađa obavezni predškolski program pred polazak u osnovnu školu. Prema tim podacima BiH je na zadnjem mjestu u Evropi. Pored činjenice da je predškolski odgoj jedan od temelja za uspjeh u nastavku obrazovanja, također uključivanje djece u vrtiće je jedan od preduslova za uključivanje roditelja na tržište rada. To se posebno odnosi na majke djece kojima se, u skladu sa trenutnim društvenim okolnostima, povjerava briga o djeci.

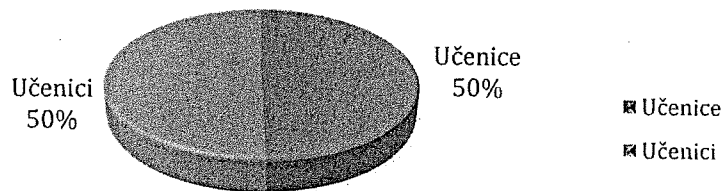
Osnovno obrazovanje

Na području općine je šest osnovnih škola, kao javnih ustanova, jedna škola sa posebnim potrebama i jedna paralelna (osnovna muzička) škola. U posljednje tri godine potpuno su obnovljene osnovne škole „Saburina“, „Mula Mustafa Bašeskija“ i „Hamdija Kreševljaković“, djelimično osnovna škola „Edhem Mulabdić“ u naselju Bistrik, izgrađena je potpuno nova područna osnovna škola u naselju Sedrenik, kao i novi objekat Osnovne škole „Vrhbosna“, te je u potpunosti renoviran objekat u kojem su smještene Osnovna muzička škola, Srednja muzička

škola i Muzička akademija. Sagrađene su sportske sale za osnovne škole „Mula Mustafa Bašeskija“ i „Edhem Mulabdić“. Postojeće sportske sale ovih škola bile su u toliko lošem stanju da je jedino rješenje bilo potpuno ih srušiti i na njihovom mjestu sagrađiti nove. Osnovna škola „Vrhbosna“ dobila je novosagrađeni dio, tzv. Lamelu II koja je bila potpuno devastirana u ratu, te je na njenom mjestu sagrađena nova. Učenici su dobili nove učionice, biblioteku, školski mobilijar itd. Općina Stari Grad finansirala je postavljanje videonadzora na svim osnovnim i srednjim školama u ovoj općini, te je postavljeno više od stotinu vanjskih i unutrašnjih kamera na objektima. Sve kamere uvezane su sa Prvom PU-PS Stari Grad gdje je također nabavljen novi server i poboljšana postojeća oprema za praćenje videonadzora.

Trenutno je broj dječaka i djevojčica koji su upisani u osnovno obrazovanje skoro identičan. Općenito gledano u BiH postoji rodni partitet u osnovnom obrazovanju što potvrđuju i ovi podaci. Iako ne postoje podaci za Općinu Stari Grad Sarajevo, Romkinje u BiH imaju značajno lošije obrazovne rezultate u odnosu na dječake romske nacionalnosti jer skoro 80% Romkinja ne završi čak ni osnovnu školu dok većina dječaka završi školu.

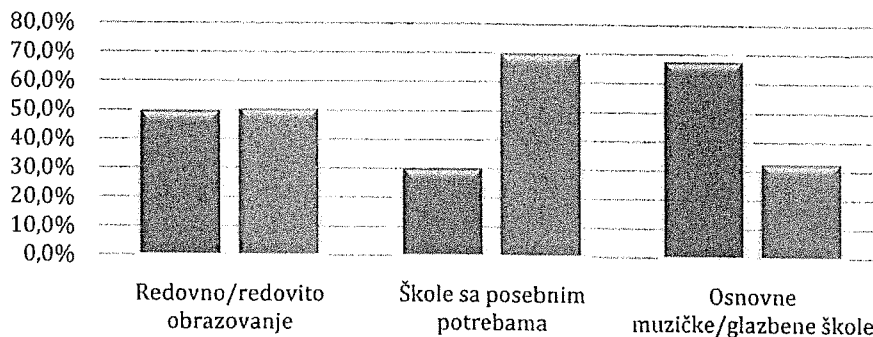
Upisani učenici u osnovno obrazovanje u školskoj
2020/2021. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Osnovno obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020.

Trenutno je više dječaka upisano u škole redovnog obrazovanja, ali i u školi za djecu sa posebnim potrebama, dok je više djevojčica koje pohađaju osnovne muzičke škole.

Upisani učenici u osnovno obrazovanje prema vrsti
škole

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Osnovno obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020.

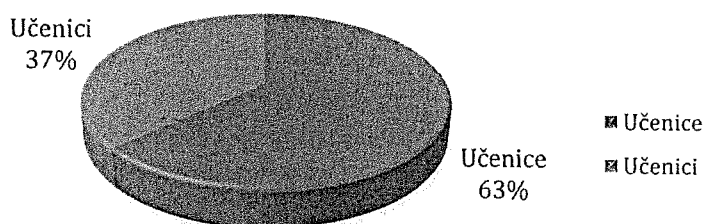
Srednje obrazovanje

Na području općine Stari Grad Sarajevo je šest srednjih škola i to:

- Gazi Husrev-Begova Medresa,
- Srednja muzička škola,
- Srednja ugostiteljsko-turistička škola,
- Srednja škola poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti,
- Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn i
- Prva bošnjačka gimnazija.

Podaci pokazuju da je 26% više djevojčica upisalo srednje obrazovanje u srednjim školama na području općine Stari Grad. Za čitavu BiH stopa prelaska u srednju školu iznosi 98,2 za učenike i 95,6 za učenice, te je ovaj podatak (ako je tačan) zabrinjavajući i potrebno je istražiti uzroke kako bi se na adekvatan način odgovorilo na ovaj problem.

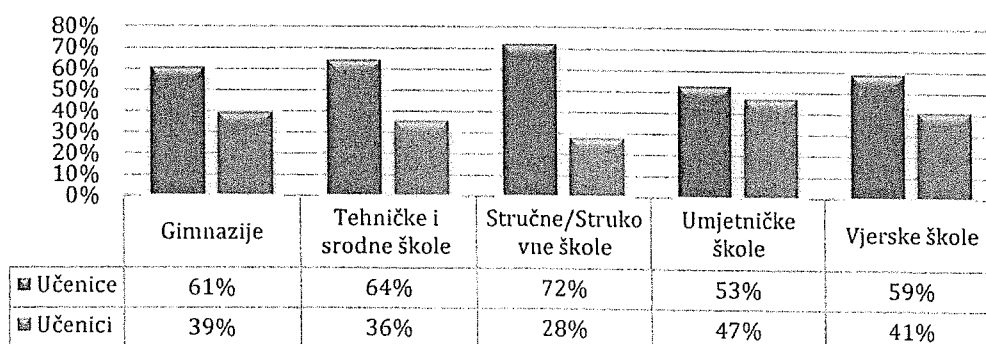
Upisani učenici u srednje obrazovanje u školskoj 2020/2021. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Srednje obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020.

U BiH postoje izrazite razlike zastupljenosti muškaraca i žena unutar određenih kategorija srednjeg obrazovanja. Djevojčice dominiraju u strukturi učenika/ca u gimnazijama dok dječaci dominiraju u strukturi učenika/ca u usmjerenim zanimanjima. Ovakve razlike u profiliranju zanimanja između žena i muškaraca direktno utiču i na stanje na tržištu rada i daljem školovanju. Na osnovu podataka Federalnog zavoda za statistiku, u Općini Stari Grad Sarajevo u školskoj 2020/2021. godini je u svim školama upisano više učenica od učenika, a razlika je najviše primjetna u stručnim/strukovnim školama gdje učenice čine 72%, što je suprotno dosadašnjem trendu u Bosni i Hercegovini.

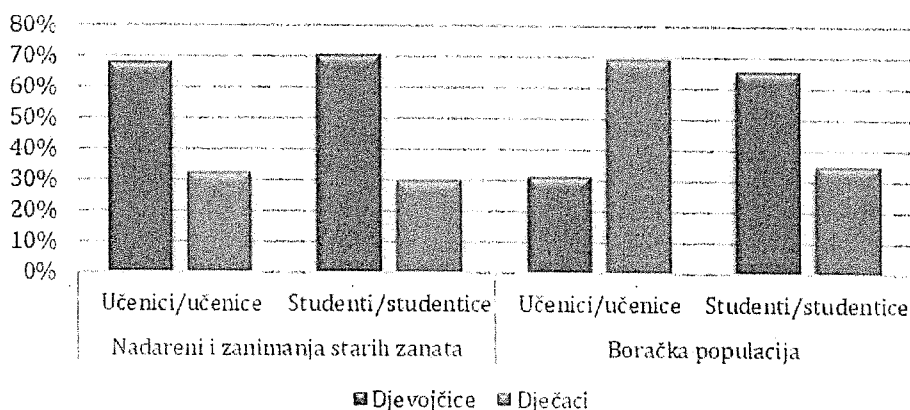
Upisani učenici u srednje obrazovanje po vrsti škole

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Srednje obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020.

U Budžetu Općine Stari Grad Sarajevo planirana su sredstva za stipendiranje učenika/ca i studenata/tica boračke populacije, nadarenih učenika/ca i studenata/tica, kao i za stipendiranje učenika/ca za zanimanja starih zanata. Stipendije za učenike/ce i studente/tice se dodjeljuju na osnovu Javnog poziva i na osnovu utvrđenih kriterija za koje je odluku donijelo Općinsko vijeće koji se zasnivaju na rezultatima postignutim u školovanju, socijalnom statusu i drugom. Za školsku 2020/2021. godinu dodijeljeno je 300.120,00 KM stipendija od čega je značajno više djevojčica nego dječaka.

Stipendije za nadarene učenike i studente, boračke populacije i za zanimanja starih zanata u školskoj 2020/2021. godini

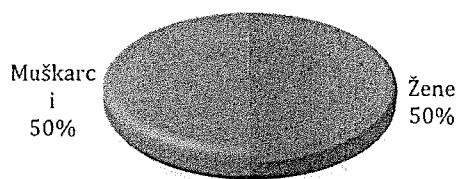
Izvor: Web stranice Općine Stari Grad Sarajevo

Tržište rada

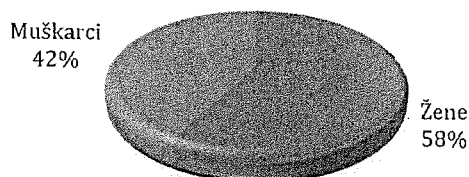
Ravnopravno učešće žena i muškaraca na tržištu rada je jedan od preduslova za postizanje ciljeva ravnopravnosti spolova. U BiH u svim različitim dobnim skupinama, prihodovnim razredima i lokacijama, muškarci više od žena učestvuju u radnoj snazi. Učešće žena u radnoj snazi u BiH je značajno niže nego što bi se moglo očekivati i trenutno je jedno od najnižih u Evropi. Na području općine u toku 2020. godine prosječno je bilo zaposleno 10.353, a nezaposleno 5.844 osoba, odnosno 25,7%. Trenutno u strukturi zaposlenih je 0,07% više muškaraca, a u strukturi nazaposlenih 15,64% više osoba ženskog spola. Treba uzeti u obzir da je od ukupnog broja stanovnika (35.195) njih 22.753 radno sposobno (64,6%).

Ukupan broj zaposlenih prema spolu (2020)

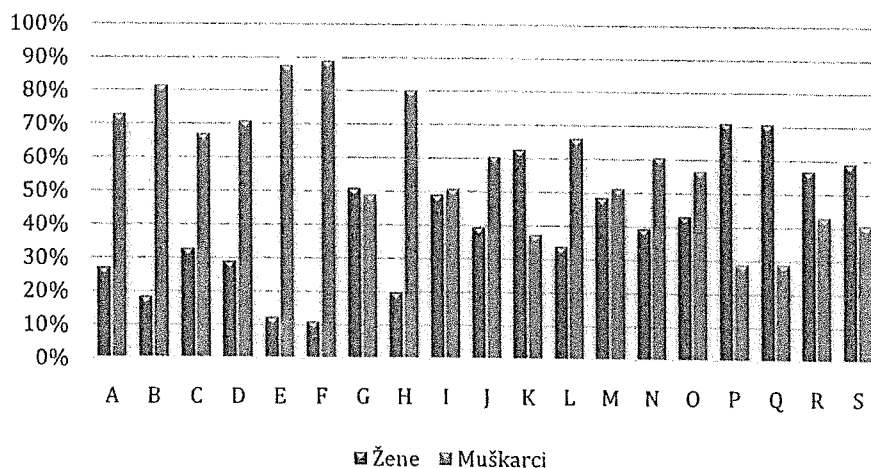
Ukupan broj nezaposlenih prema spolu (2020)

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bilten, Zaposlenost, nezaposlenost i plaće 2020.

Najveći broj zaposlenih u Kantonu Sarajevo je u oblasti trgovine na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala, a potom u oblasti javne uprave i odbrane, obavezno socijalno osiguranje. U strukturi zaposlenih, osobe ženskog spola su više prisutne u oblastima obrazovanja, djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite, umjetnosti, zabave i rekreacije, ostalih uslužnih djelatnosti te trgovine na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala na osnovu čega se može zaključiti da su osobe ženskog spola više zastupljene u procentu zaposlenih sa visokom i srednjom stručnom spremom dok u svim drugim oblastima su više prisutne osobe muškog spola. Ta razlika se može opravdati i činjenicom da su u obrazovnoj strukturi dječaci prisutniji u usmjerenom obrazovanju.

Zaposleni po područjima i polu u Kantonu Sarajevo

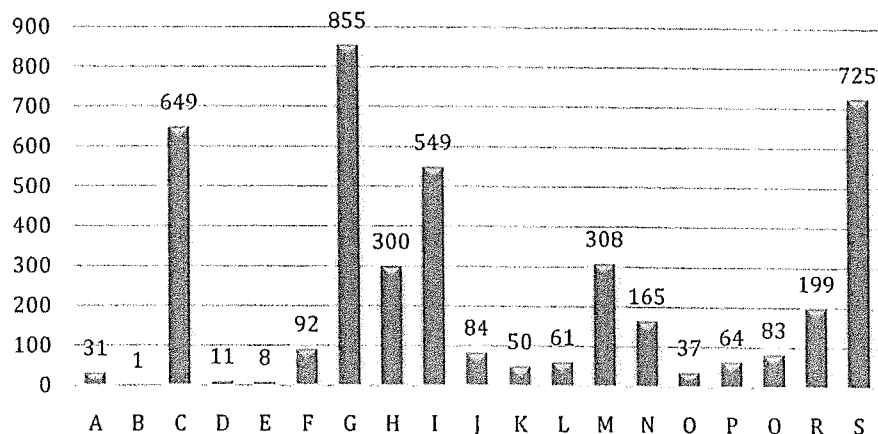

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bilten, Zaposlenost, nezaposlenost i plaće 2020

Oblasti	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
B	Vađenje ruda i kamena
C	Prerađivačka industrija
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)
J	Informacije i komunikacije
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti

Jedan od razloga se može pronaći i u rodnoj segregaciji tržišta rada koja predstavlja raspodjelu žena i muškaraca prilikom zapošljavanja u određene sektore, tj. djelatnosti ili grupe djelatnosti. Kada se analizira pregled glavnih djelatnosti poslovnih subjekata registrovanih na području općine može se zaključiti da je većina subjekata aktivna upravo u uslužnim djelatnostima, a manje u industriji. Ukupno 20% poslovnih subjekata u Općini Stari Grad Sarajevo je registrovano u oblastima trgovine na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala gdje su plaće ispod prosjeka, ali je i 17% registrovano u oblasti ostale uslužne djelatnosti gdje su plaće iznad prosjeka.

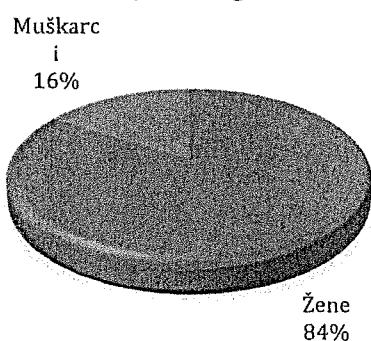
Pregled glavnih djelatnosti poslovnih subjekata
registrovanih na području općine

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bilten, Zaposlenost, nezaposlenost i plaće 2020

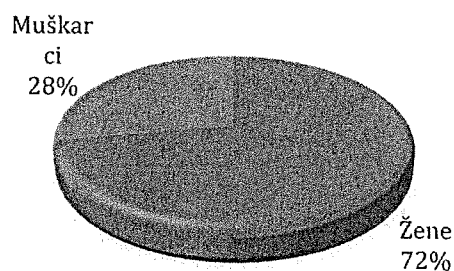
Od dostupnih podataka za Općinu, može se zaključiti da osobe ženskog spola čine većinu nastavnog osoblja u osnovnim i srednjim školama, što pokazuje tendenciju profiliranja žena za ovu vrstu zanimanja u većoj mjeri nego muškaraca.

Nastavno osoblje redovnih osnovnih škola u školskoj 2020/2021. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Osnovno obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020.

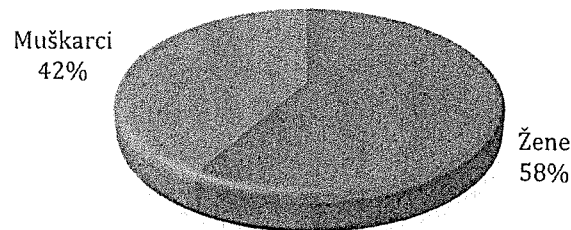
Nastavno osoblje redovnih srednjih škola u školskoj 2020/2021. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Srednje obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020.

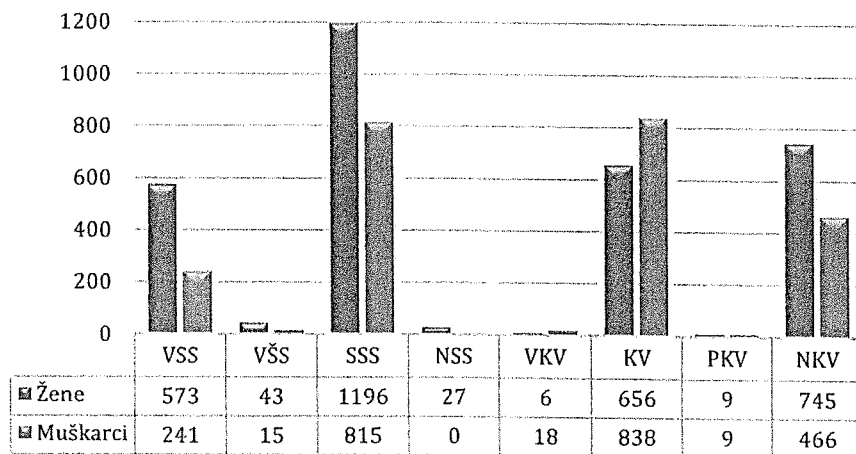
Slično se može zaključiti ako se pogledaju podaci i o zaposlenosti u strukturi općinskih službi. U Općini Stari Grad Sarajevo je zaposleno 235 osoba, od čega je 58% (ili 137) osoba ženskog spola. Od 17 radnih mjesta voditelja službi, sektora, interne revizije i pravobranilaštva u Općini 76% je osoba ženskog spola.

Zaposleni u Općini po spolovima

Od ukupnog broja nezaposlenih u Kantonu Sarajevo, u Općini Stari Grad Sarajevo je njih 9% , a prema spolnoj strukturi, u Općini Stari Grad je nešto manje nezaposlenih osoba ženskog spola u odnosu na Kanton Sarajevo. Najveći broj nezaposlenih osoba je sa srednjom stručnom spremom kao i KV i NKV, a postotak nezaposlenih osoba ženskog spola u ovim kategorijama je 63%, 49% i 68% respektivno.

Nezaposlene osobe prema spolu i stručnoj spremi

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bilten, Zaposlenost, nezaposlenost i plaće 2020.

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je odnedavno izašao iz privatne u javnu sferu. Ipak nasilje nad ženama i nasilje u porodici je i dalje jedan od najtežih kršenja prava žena. Prema Studiji o rasprostranjenosti i karakteristikama nasilja prema ženama u BiH prema nalazima istraživanja, više od polovine žena doživjelo je bar neki oblik nasilja nakon što je navršilo 15 godina. Najšire je rasprostranjeno nasilje koje nad ženama vrše njihovi sadašnji ili bivši partneri, jer su oni počinioci u 71,5% slučajeva. U cjelini gledano, sfera intimnih partnerskih i porodičnih odnosa daleko je veći izvor opasnosti od nasilja za žene nego što je to šira zajednica. Ova Studija je analizirala iskustva osoba ženskog spola u pogledu nasilja, a broj prijavljenih incidenata je i dalje niži od ovih podataka.

Odgovornost nadležnih institucija u pogledu postupanja po prijavama za nasilje u porodici je utvrđena Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH», broj 20/13“). Na području šire regije Sarajeva djeluje Sigurna kuća - sklonište za žene i djecu žrtve nasilja u porodici koju vodi Fondacija Lokalne Demokratije.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH u Kantonu Sarajevo u 2019. godini je bilo ukupno 326 osoba koje su štice zaštitnom mjerom u sklopu provedenih aktivnosti, od čega je u Općini Stari Grad Sarajevo bilo njih 29 (9%). Prema evidenciji Javne ustanove „Kantonalni centar za socijalni rad“ Sarajevo, počiniocima nasilja u porodici u 2019. godini izrečeno je ukupno 658 mjera od čega je 71 (11%) u Općini Stari Grad Sarajevo. Ukupno 12 osoba (od 101 osobe u Kantonu Sarajevo što je 12%) je smješteno u Sigurnu kuću.

Pored toga Služba vodi i evidenciju o zaštitnim mjerama koje izriču sudovi za sve osobe kojima je izrečena ova mjera, a koji imaju prebivalište ili boravište na području općine. Prema dostupnim podacima toku 2019. godine izrečeno je ukupno 67 mjera.

Izrečene mjere prema nasilnicima od strane suda u 2019. godini					
Udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog objekta i zabrana vraćanja u iste	Zabrana približavanju žrtvi nasilja	Zabrana uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju	Obavezan psihosocijalni tretman	Obavezno liječenje od ovisnosti	UKUPNO
3	28	29	3	4	67

Izvor: Izvještaj o poslovanju – Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ za 2019. godinu

Od svih evidentiranih oblika nasilja u porodici mali broj bude procesuiran kao krivično djelo u skladu sa krivičnim zakonom. Iako podaci ne postoje za područje općine, na području Kantona Sarajevo je u toku 2019. prijavljeno 267, a 2020. godine 227 lica prema kaznenim djelima protiv

braka, porodice/obitelji i mladeži, dok je optuženo njih 82 u 2019. odnosno 51 u 2020. godini.

U ovom trenutku nema podataka o drugim oblicima nasilja nad ženama (osim nasilja u porodici). Vrijedno je istaći da je Općinsko vijeće Stari Grad Sarajevo, na sjednici održanoj 26. aprila, 2018. godine donijelo Odluku o izmjenama i dopunama Kodeksa etičkih principa za izabrane zvaničnike u Općini Stari Grad Sarajevo kao osnov političkog integriteta izabranih zvaničnika. Cilj ovih izmjena je bilo usklađivanje Kodeksa sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 32/10) i Zakonom o zabrani diskriminacije ("Službeni glasnik BiH", broj 59/09 i 66/16) u pogledu zabrane diskriminacije (između ostalog i na osnovu spola) kao i zabrane seksualnog uznemiravanja. Ovo predstavlja značajan instrument za sprečavanje diskriminacije i seksualnog uznemiravanja jer omogućava podnošenje predstavki i žalbi na osnovu kojih korektivne mjere može donijeti Općinsko vijeće većinom glasova od ukupnog broja vijećnika, a na prijedlog Etičke komisije Općinskog vijeća Stari Grad Sarajevo.

U skladu sa obavezama iz člana 37. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13) u maju 2018. godine potpisan je Protokol o saradnji i radu Koordinacionog tijela na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo. Ovim Protokolom uređuju se prava, obaveze i načini postupanja potpisnika Protokola u osiguranju prevencije svih pojava oblika nasilja u porodici, postupanja kod prijave ili saznanja o slučajevima nasilja u porodici, pružanju zaštite žrtvama nasilja u porodici, kao i načinu međusobne saradnje potpisnika na unapređenju sistema zaštite od nasilja u porodici.

Javni život

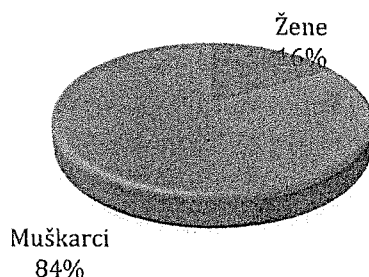
Stanje ravnopravnosti spolova u oblasti javnog života se prvenstveno sagledava kroz ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca na pozicijama donošenja odluka. Prema podacima Međuparlamentarne unije (IPU), kojim je utvrđen procenat političke participacije žena u državnim parlamentima, BiH se nalazi na 79. mjestu od ukupno 189 država za koje se prikupljaju podaci u ovoj bazi.

Bosna i Hercegovina je 1998. godine uvela kvotu za manje zastupljeni spol kao mjeru za osiguravanje jednakog učešća žena i muškaraca u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. Ova kvota je definirana članom 4.19 Izbornog zakona koji se odnosi na minimalnu zastupljenost oba spola na listama kandidata od 40% sa utvrđenim rasporedom na listi za manje zastupljeni spol. Kvota se dosljedno provodi međutim brojna istraživanja pokazuju da biračko tijelo svojim glasovima prednost daje osobama muškog spola.

Žene su manje zastupljeni spol na mjestima odlučivanja u politici, a posebno u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. U zakonodavnim tijelima lokalnih samouprava u BiH prosječna zastupljenost žena je ispod 18%. U tom smislu stanje nakon Lokalnih izbora 2020. godine u

Općinskom vijeću Stari Grad Sarajevo je ispod prosjeka za BiH. Žene su i dalje manje zastupljene spol (zastupljene manje od 40%).

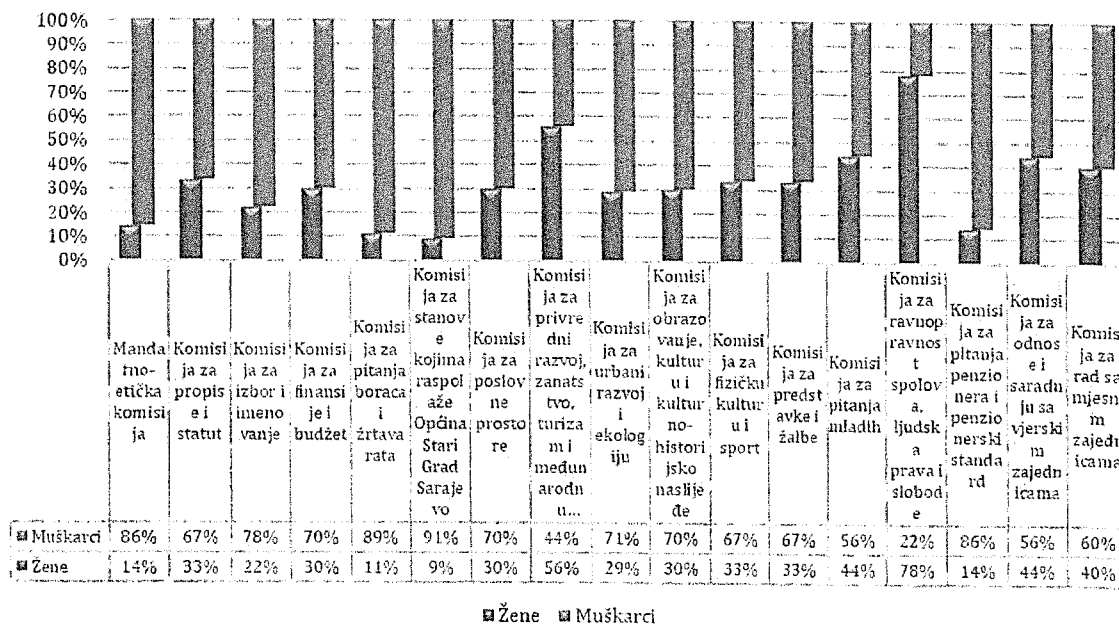
Zastupnici Općinskog vijeća prema spolu

Izvor: Web stranice Općine Stari Grad Sarajevo

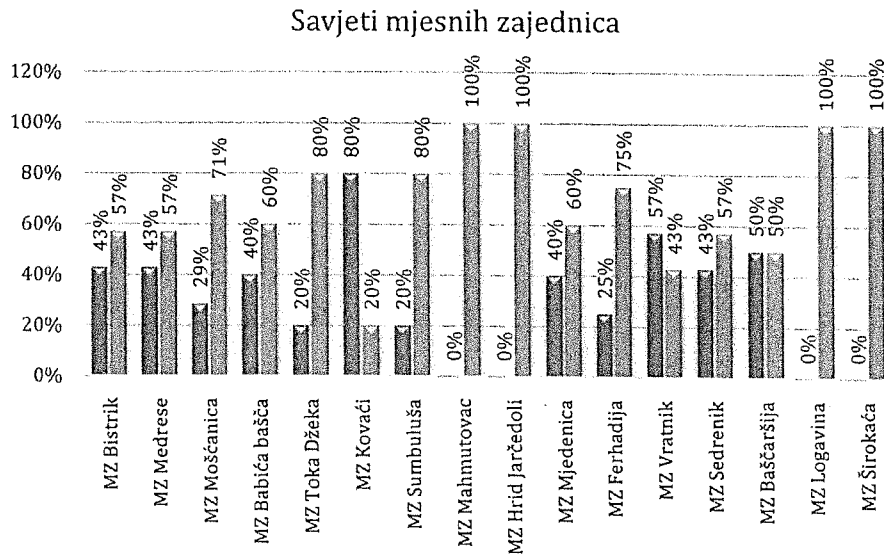
Dok je mogućnost uticaja općinskih organa na rezultate izbora ograničena, uticaj na sastav općinskih komisija je veći. Trenutno učešće osoba muškog i ženskog spola u ovim komisijama iznosi 67% osoba muškog spola i 33% osoba ženskog spola. I dalje postoje komisije u kojima su žene ili muškarci podzastupljeni, a u prosjeku nije ispunjen minimalni prag zastupljenosti od 40%.

Sastav općinskih komisija prema spolu

Izvor: Općina Stari Grad Sarajevo

Žene su podzastupljeni spol kada se posmatra sastav savjeta mjesnih zajednica jer u ukupnom broju osobe ženskog spola čine 31% svih članova savjeta. U četiri mjesne zajednice nema niti jedne izabrane žene, osobe ženskog spola su zastupljene sa manje od 40% u osam savjeta, dok su osobe muškog spola zastupljene sa manje od 40% u jednoj mjesnoj zajednici. Iz tog razloga je potrebno utvrditi razloge podzastupljenosti, te predložiti mjere za provođenje statutarne obaveze.

Izvor: Općina Stari Grad Sarajevo

Struktura Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti u Općini Stari Grad i pregleda provođenja obaveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da je donošenje Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo optimalan pristup.

U odnosu na te analize struktura Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo za period 2021. – 2027. godina odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjeročna cilja te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

Srednjeročni cilj 1.

- Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova

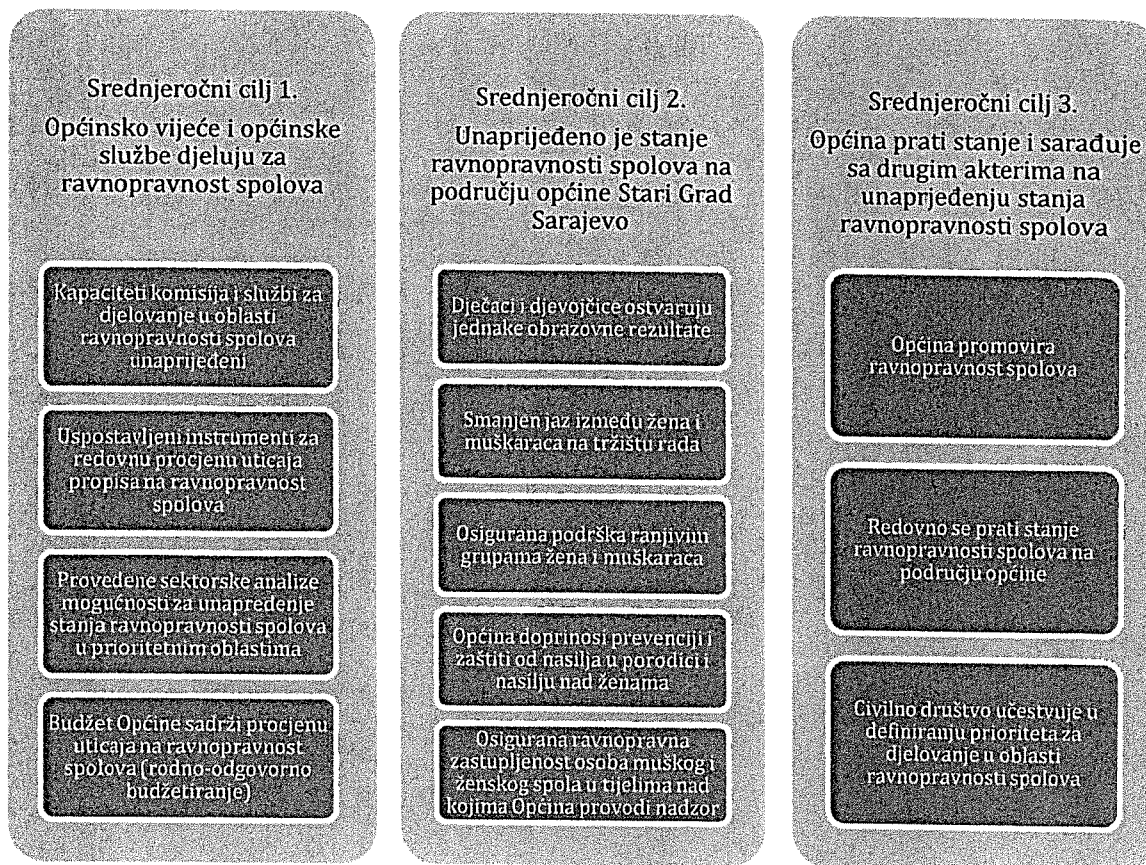
Srednjeročni cilj 2.

- Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području općine Stari Grad Sarajevo

Srednjeročni cilj 3.

- Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Struktura Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo je prikazana shematski ispod dok je detaljno prikazana u matrici logičkog okvira u narednom dijelu dokumenta: Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo za period 2021. – 2027. godina.

Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo za period 2021. – 2027. godina

Cilj: Općina Stari Grad Sarajevo je mjesto ravnopravnosti spolova					
Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Polkazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
1.1. Kapaciteti komisija i službi za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova unaprijeđeni	Obuke na temu ravnopravnosti spolova i diskriminacije na osnovu spola	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Održane dvije obuke za Komisiju za ljudska prava i predstavnike službi	Mart, 2022.	Budžet općine i partnerstvo
	Utvrđeni instrumenti za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova unaprijeđeni	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Utvrđena metodologija za procjenu uticaja propisa; Utvrđena metodologija za analizu uticaja plana i budžeta	Novembar, 2021.	Budžet općine i partnerstvo
1.2. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova	Provedene obuke za ključne komisije i službe Općine	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Kapaciteti nadležnih službi Općine omogućavaju primjenu metodologije za procjenu uticaja propisa i metodologije za analizu uticaja plana i budžeta	Novembar, 2021. godine	Redovna sredstva
	1.3. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti	Općinske službe	Analiza o dostupnosti administrativnih podataka razvrstanih po spolu dostavljena Komisiji s prijedlogom prioriteta za unapređenje	Decembar, 2021.	Redovna sredstva

Cilj: Općina Stari Grad Sarajevo je mjesto ravnopravnosti spolova						
Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova						
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	
spolova u prioritetnim oblastima	Unaprijeđene administrativne baze podataka	Općinske službe	% utvrđenih baza koji je unaprijeđen	2027. godina	Redovna sredstva	
1.3. Budžet Općine sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	Nadležne službe na osnovu analiza stanja u obrazloženju prijedloga Budžeta procijenile uticaj na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Služba za finansije i druge općinske službe	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva	
	Izveštaj o izvršenju Budžeta Općine Stari Grad Sarajevo sadrži informacije o uticaju na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Služba za finansije i druge općinske službe	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva	
	Sredstva za provođenje Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo su planirana u budžetu	Služba za finansije i druge općinske službe	% aktivnosti po godinama za koje su odvojena sredstva	kontinuirano	Redovna sredstva	

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području općine Stari Grad Sarajevo						
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	
	Analizirati uzroke manjeg učešća djevojčica u srednjem obrazovanju	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Oktoibar, 2022. godine	Redovna sredstva	
	Promocija učešća djevojčica i dječaka u oblasti obrazovanja u kojima su manje zastupljeni	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima	Maj, 2022. godine i kontinuirano	Redovna sredstva	
	Promocija učešća ravnopravnog učešća djevojčica i dječaka u obrazovanju u IKT-u	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima	Maj, 2022. godine	Redovna sredstva	
2.1. Dječaci i djevojčice ostvaruju jednake obrazovne rezultate	Izvršiti analizu uticaja dodijeljenih stipendija za učenike i učenice (ne)ravnopravnost spolova i (po potrebi) izmijeniti kriterije dodjele	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar, 2022. godine	Redovna sredstva	
	2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Analizirati razloge manje stope zaposlenosti i veće stope nezaposlenosti žena na području općine	Služba za privredu	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar, 2022. godine	Redovna sredstva
Kreirati programe podrške nezaposlenim ženama kroz korištenje mjera aktivne		Služba za privredu i Služba za lokalni razvoj i	Izrađen program podrške	2022. – 2027. godina	Budžet općine i partnerstvo	

	politike zapošljavanja	poslove mjesnih zajednica				
	Analizirati mogućnosti za unapređenje kapaciteta predškolskih ustanova	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar, 2022. godine	Redovna sredstva	
2.3. Osigurana podrška ranjivim grupama žena i muškaraca	Osigurati finansijsku podršku porodicama sa novorođenom djecom koja su u teškom finansijskom stanju	Služba za boračko-invalidsku i socijalnu zaštitu	Nastaviti sa osiguravanjem redovne podrške porodicama sa novorođenom djecom koja su u teškom finansijskom stanju	Kontinuirano	Redovna sredstva	
	Nastaviti sa finansijskom podrškom troškova vantjelesne oplodnje	Služba za boračko-invalidsku i socijalnu zaštitu	Promovirati i osigurati finansijsku podršku troškova vantjelesne oplodnje	Kontinuirano	Redovna sredstva	
2.4. Općina doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama	Doprinos prevenciji nasilja nad ženama i nasilja u porodici obilježavanjem Međunarodne kampanje 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.)	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Općina se pridružila kampanji	Kontinuirano	Redovna sredstva	
	Redovno razmatranje izvještaja o nasilju u porodici	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Izvještaj raspravljen sa ključnim akterima i usvojene preporuke za djelovanje	Jednom godišnje	Redovna sredstva	
	Službe socijalne zaštite Općine Stari Grad Sarajevo	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Članovi i članice komisije mogu prepoznati i odgovoriti na	U toku 2022. godine	Budžet općine i	
Organizovati obuke na temu seksualnog uznemiravanja za	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode					

2.5. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Općina provodi nadzor	Komisiju za ljudska prava i slobode i etičku komisiju	spolova, ljudska prava i slobode	seksualno uznemiravanje u skladu sa Kodeksom ponašanja kao osnov političkog integriteta izabраних zvanіčnika Općine Stari Grad Sarajevo	partnerstvo
	Izraditi Smjernice za prevenciju i zaštitu od seksualnog uznemiravanja i uznemiravanja na osnovu spola Općine Stari Grad Sarajevo	Služba za boračko-invalidsku i socijalnu zaštitu	U skladu sa postojećim praksama u BiH izrađene Smjernice	Redovna sredstva
	Analizirati uzroke podzastupljenosti žene u savjetima mjesnih zajednica Općine	Služba za lokalni razvoj i poslove mjesnih zajednica	Analiza izrađena sa prijedlogom mjera	Redovna sredstva
	Osigurati ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim komisijama Općinskog vijeća uključujući i predsjednike/ce komisija	Općinsko vijeće /službe	Muškarci i žene zastupljeni sa najmanje 40% u svim komisija koje osniva Općinsko vijeće	Redovna sredstva

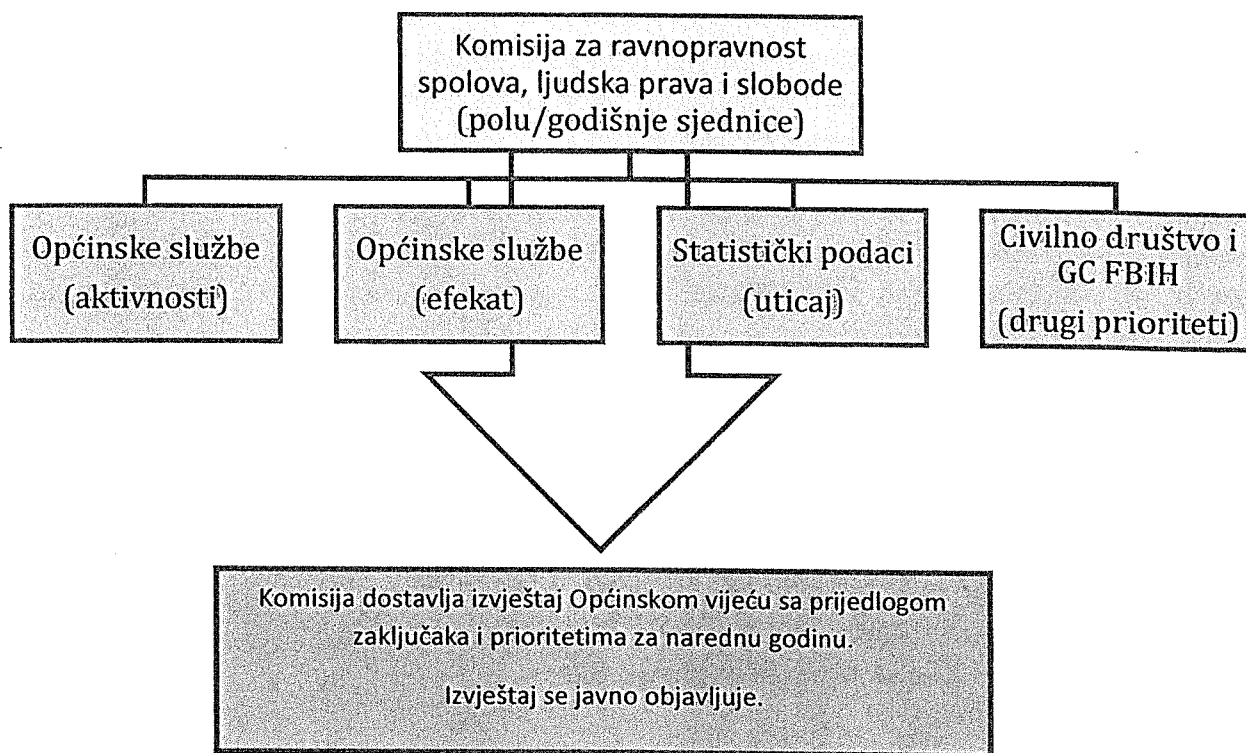
Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unaprijeđenju stanja ravnopravnosti spolova						
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	
3.1. Općina promovira ravnopravnost spolova	Utvrđen Program obilježavanja dana od značaja za ravnopravnost spolova	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode / općinske službe	Obilježavaju se 8. mart „Međunarodni dan žena“, Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.), Međunarodni dan žena u IKT-u, 19.11. Međunarodni dan muškaraca i drugi	Kraj 2021. godine	Budžet općine i partnerstvo	
	Promotivni materijali o ciljevima Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo su dostupni na web stranici i u šalter sali	Služba za odnose s javnošću i informacione sisteme i Služba za opću upravu i inspeksijske poslove	Broj objava i broj izrađenih materijala	Mart, 2022. godine	Budžet općine i partnerstvo	
3.2. Redovno se prati stanje ravnopravnosti spolova na području općine	Komisija za ljudska prava i slobode organizuje sjednice sa ciljem praćenja provođenja (monitoring) Gender akcionog plana	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode i općinske službe	Održana polugodišnja i godišnja sjednica na kojoj je razmotren napredak i utvrđeni prioriteti za naredni period	maj i decembar svake godine	Redovna sredstva	
	Općinsko vijeće razmatra izvještaj o provođenju Gender akcionog plana	Općinsko vijeće	Usvojen izvještaj i doneseni zaključci o prioritetima	Februar svake godine	Redovna sredstva	
	Izvršiti procjenu	Komisija za	Izvršena procjena provođenja	Juni, 2027.	Budžet općine i	

Srednjoročni cilj 3. Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unaprijeđenju stanja ravnopravnosti spolova					
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja
3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova	(evaluaciju) provođenja Gender akcionog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog plana	ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode i općinske službe	Gender akcionog plana	godine	partnerstvo
	Utvrđen spisak organizacija civilnog društva i pojedinaca koji se bave ravnopravnošću spolova	Služba za lokalni razvoj i poslove mjesnih zajednica	Spisak dostupan svim općinskim tijelima i na web stranici Općine	Kraj 2021. godine	Redovna sredstva
	Organizira se tematska sjednica sa civilnim društvom s ciljem definiranja prioriteta u oblasti ravnopravnosti spolova	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode	Tokom tematske sjednice prikupljeni prijedlozi civilnog društva u pogledu prioriteta	Oktoabar svake godine	Redovna sredstva

Monitoring i evaluacija Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo

Osnovni mehanizam praćenja provedbe Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo jeste nadzor koji provodi Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode. Zadatak Komisije je da prati aktivnosti provedbe, prikupljanja informacija koje su potrebne za analizu ostvarenih ciljeva i rezultata i osiguraju ostvarenje rezultata aktivnosti navedenih u dokumentu. Nadzor nad provedbom pratit će se organizacijom sjednica za nadzor svakih šest mjeseci kojom prilikom će nadležna tijela i službe Komisiji redovno i sistematski dostavljati informacije o provedbi. Pored toga Komisija će jednom godišnje informisati Općinsko vijeće Stari Grad Sarajevo i sve ključne aktere uključene u implementaciju aktivnosti o ostvarenim rezultatima, te će predlagati Općinskom vijeću odgovarajuće zaključke.

Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Direktna diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.

Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje po osnovu spola kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, ili kojim se postiže takav učinak.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.

Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na:

- a) nasilje koje se dešava u porodici ili domaćinstvu;
- b) nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c) nasilje koje počinu ili tolerišu organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d) nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili grupa osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog: odbijanja naloga za diskriminatornim postupanjem, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola ili ako je na bilo koji drugi način osoba sudjelovala u postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola.

Gender/rod predstavlja sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i

ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije i kroz vrijeme su promjenljivi.

Ravnopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Jednak tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola.

Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovu spola.

Diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam.

Institucionalni mehanizmi za jednakopravnost spolova predstavljaju tijela koja su uspostavljena od nadležnih zakonodavnih, izvršnih i organa uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.

Rodno senzitivno ili odgovorno budžetiranje je neophodno sredstvo koje podrazumijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova tokom pripreme budžeta, te raspodjele i dodjele finansijskih resursa. Rodno budžetiranje predstavlja sagledavanje javnih politika na svim nivoima budžetskog procesa i restrukturiranje prihoda i rashoda kako bi se uzele u obzir potrebe i prioritete različitih grupa žena i muškaraca imajući u vidu njihove različite uloge u porodici, ekonomiji i društvu. Rodno budžetiranje uključuje dva osnovna koraka: rodnu analizu budžeta i njeno provođenje kroz preraspodjelu budžeta. Rodnom analizom budžeta razvrstavaju se troškovi i prihodi naspram njihovog različitog utjecaja na žene i muškarce i time se uočavaju mjesta gdje su sakupljanje i distribucija državnog novca nepravedni.

OBRAZLOŽENJE

PRAVNI OSNOV

Na osnovu člana 13. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06 i 51/09), člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 16/03 i 102/09, prečišćeni tekst broj: 32/10), Gender akcionog plana BiH, Statuta Općine Stari Grad Sarajevo prečišćeni tekst („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 20/13), Zaključka o usvajanju inicijative za izradu Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo za period 2021.-2027. godine koji je usvojen na četvrtoj redovnoj sjednici Općinskog vijeća Stari Grad

RAZLOZI DONOŠENJA GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO

Obaveza donošenja Gender akcionog plana je utvrđena u članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 32/10), te je potvrđena u svakoj oblasti Gender akcionog plana BiH prema kojem su u svakoj oblasti nosioci odgovornosti i jedinice lokalne samouprave. Prema članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini obaveza svakog nivoa vlasti se sastoji od sljedećih segmenata:

- a) analize stanja spolova u određenoj oblasti;
- b) implementacije donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
- c) mjera za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.

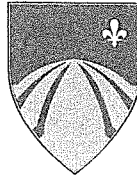
Gender akcioni planovi na nivou jedinica lokalne samouprave su stoga najefikasniji način provođenja ove obaveze. Pored toga, Evropska povelja o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou kojoj je pristupio Grad Sarajevo predviđa da će njene jedinice lokalne samouprave, u skladu sa svojim nadležnostima “priznati, poštovati i primjenjivati relevantna prava i principe ravnopravnosti između žena i muškaraca i boriti se protiv nepovoljnog položaja i diskriminacije na osnovu spola” (Član 8.). Povelja priznaje jednako pravo žena i muškaraca da učestvuju u političkom i građanskom životu (Član 2. i 3.), kao i pravo žena da se njihova pitanja rješavaju ravnopravno, nepristrasno, pravedno i u prihvatljivom roku (Član 3.), te obavezuje potpisnice da provode niz koraka kojima će omogućiti ostvarivanje ovih prava u praksi.

FINANSIJSKA SREDSTVA

Finansijska sredstva za izradu Gender akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo za period 2021.-2027. godine, bit će planirane u Budžetu Općine Stari Grad Sarajevo na godišnjem nivou.

PRIJEDLOG

Predlažemo da se razmotri i donese Gender akcioni plan Općine Stari Grad Sarajevo za period 2021.-2027. godine.

Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode
Općinskog vijeća Stari Grad Sarajevo

Broj: 02-45-612/21

Datum: 25.10.2021. godine

Postupajući u skladu sa odredbama člana 47. Poslovnika Općinskog vijeća Stari Grad Sarajevo- Prečišćeni tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 19/21) na 3. sjednici, održanoj dana 25.10.2021. godine, Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode, usvojila je:

ZAKLJUČAK

Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode, jednoglasno je podržala Nacrt Gender Akcionog plana Općine Stari Grad Sarajevo za period od 2021. do 2027. godine, uz logičku matricu i plan aktivnosti.

PREDSJEDNIK KOMISIJE

Mersiha Kolčaković

Dostaviti:

- Općinskom vijeću
- Općinskom načelniku
- Evidencija